

**İLK BELEDİYE
MECLİSİ TOPLANTISI REHBERİ**
(Hazırlayan Av. Zeliha MERCİMEK)

01/04/2019

İÇİNDEKİLER

1- GİRİŞ.....	3
2- İLK MECLİS TOPLANTISI.....	3
3- MECLİS BAŞKANLIK DİVANI VE OLUŞUMU	4
4- İHTİSAS KOMİSYONLARINA ÜYE SEÇİMİ	5
5- ENCÜMENE ÜYE SEÇİMİ.....	6
6- FAALİYET RAPORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ.....	6
7- DENETİM RAPORUNUN MECLİSİN BİLGİSİNE SUNULMASI	7
8- ÜYE OLUNAN MAHALLİ İDARE BİRLİĞİNE TEMSİLCİ SEÇİLMESİ.....	7
9- YARARLANILAN KAYNAKLAR	8

1- GİRİŞ

Anayasanın 127 nci maddesine göre beş yılda bir yapılan mahalli idareler genel seçimleri, 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Bu Rehber ile seçimleri takiben yapılacak ilk belediye meclis toplantısının günü, gündemi ve diğer usullere ilişkin dikkat edilecek hususlara yer verilerek belediyelerimize uygulama kolaylığı sağlanması amaçlanmaktadır.

2- İLK MECLİS TOPLANTISI

5393 sayılı Belediye Kanununun 19 uncu maddesine göre belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün toplanacaktır. 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanununun 23 üncü maddesi, il seçim kurulu başkanının büyükşehir belediye başkanlığına seçileni, ilçe seçim kurulu başkanının belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri ve il genel meclis üyeliklerine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde derhal alışılmış usullerle ilan ettireceğini ve bir suretini bir hafta süre ile seçim kurulu kapısına astıracağını belirtmektedir. Kanunun 26 ncı maddesinde ise Yüksek Seçim Kurulunun, ilçe seçim kurulları tarafından yollanan belgelere dayanarak, seçimin genel sonucunu ilan edeceğini düzenlemektedir.

5393 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinde seçimlerin genel sonucunun ilanından değil, seçim sonuçlarının ilanından söz edilmektedir. Bu nedenle belediye meclisinin toplanacağı beşinci günün, ilçe seçim kurulunun ilanından saymaya başlayarak bulunması gerekmektedir. İlçe seçim kurulu seçim sonuçlarını örneğin 4 Nisan 2019 tarihinde ilan ederse, belediye meclis toplantısı 9 Nisan 2019 tarihinde yapılacaktır.

Kanunun meclisin ilk toplantısı için öngördüğü tarih (seçimlerin ilanını takip eden 5. gün) kesin olduğundan, beşinci günün çalışma günü olup olmaması önem arz etmeyecek, bu günün hafta sonuna gelmiş olması toplantının yapılmasına engel teşkil etmeyecektir.

Kanunun 19 uncu maddesinde belediye meclisinin ilk toplantısının belediye başkanının başkanlığında yapılacağını düzenlemektedir. Esasen, Kanunun 38 inci maddesinde belediye başkanının görevleri arasında belediye meclisine ve encümenine başkanlık etmek de yer almaktadır. Belediye başkanı, toplantıya katılamazsa Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre belediye meclisinin en yaşlı üyesi, meclise başkanlık edecektir. Buna karşılık meclis başkanlık divanının seçimi henüz yapılmadığından divanda yer alacak kâtip üyeler nasıl belirlenecektir? Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde belediye başkanının meclisin en genç iki üyesini geçici kâtip üye olarak davet edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle Meclisin en genç iki üyesinin önceden belirlenmesi uygun olacaktır.

Kanunda belediye meclisinin kendiliğinden toplanacağı öngörüldüğünden, Kanunun 21 inci maddesinde belirtilen duyurunun yapılmasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Ancak Kanunun 19 uncu maddesinde toplantı saatinden bahsedilmemesi de dikkate alınarak yapılacak toplantının yeri ve saati konusunda meclis üyelerini bilgilendirilmesinin muhtemel tereddütleri önleyeceği düşünülmektedir.

Kanuna göre belediye meclisinin gündemi belediye başkanınca belirlenmektedir. Ancak Kanun, belediye meclisi başkanlık divanı seçimini belediye başkanının takdirine bırakmayıp, meclisin ilk toplantısının gündemi olarak resen belirlemiştir. Bu gündeme Yönetmeliğin 5 inci maddesi ile encümene üye seçimi, il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki

belediyelerde plan ve bütçe komisyonuyla imar ve bayındırlık komisyonu, büyükşehir belediyelerinde ise plan ve bütçe, imar ve bayındırlık, çevre ve sağlık, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonlarına ve gerekli görülmesi halinde diğer komisyonlara üye seçimi yapılması da eklenmiştir. Bu gündeme başka konuların alınıp alınamayacağı sorulabilir. Kanaatimizce ilk toplantı için Kanun ve Yönetmelikle belirlenen konulara başkanlıkça başka konuların ilave edilmesi mümkündür ancak bu halde Kanunun 21 ve Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen usule uygun olarak gündemin, toplantı yer ve saatinin meclis üyelerine ve çeşitli yollarla belde halkına duyurulması uygun olacaktır.

Kanunun 20 nci maddesine istinaden her ayın ilk haftasında toplanan belediye meclisinin, seçimleri takiben yapacağı ilk toplantı ile ilgili Kanunda ve Yönetmelikte yukarıda belirtildiği şekilde açık bir düzenleme bulunmaktadır. Ancak 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 13 üncü maddesine istinaden her ayın ikinci haftasında toplanan büyükşehir belediye meclisinin ilk toplantısı için herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda büyükşehir belediye meclisinin ilk toplantısı ne zaman yapılacaktır? Kanunun 28 inci maddesinde Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu hükümden hareketle büyükşehir belediye meclisinin de 5393 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde belirtilen seçim sonuçlarının ilanından itibaren beşinci gün toplanacağı, ancak ilçe belediye meclisinin toplantısı ile çakışmayacak şekilde (öğleden önce, öğleden sonra gibi) düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

3- MECLİS BAŞKANLIK DİVANI VE OLUŞUMU

Seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci günde toplanan belediye meclisinde, belediye başkanınca (yokluğunda en yaşlı üye) geçici kâtip üyelerin (en genç 2 üye) başkanlık divanına davet edilmesinden sonra yoklama yapılması ve toplantı için salt çoğunluğun mevcut olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu toplantıda salt çoğunluğun sağlanamaması halinde Kanunun 22 nci maddesi gereğince başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil edecektir.

Meclisin ilk toplantısının zorunlu konularından biri, 5393 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinde başkanlık divanı seçimi olarak belirlenmiştir. Aynı maddeden başkanlık divanının "**Meclis birinci başkan vekili**", "**Meclis ikinci başkan vekili**" ve "**Kâtip üyeler**" den oluşacağı anlaşılmaktadır.

Belediye meclisi başkanlık divanı üyelerinin tamamı belediye meclisi üyeleri arasından seçilecek olup, belediye encümeninde olduğu gibi birim amiri personel veya belediye dışından bir kişi başkanlık divanına seçilemeyecektir.

Yönetmeliğin 13 üncü maddesine göre mecliste oylama usulleri gizli, işaretle ve açık oylama olmak üzere üç türlü olarak belirlenmiş olup üyelerin oylarını bizzat kullanmaları gerekmektedir. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engeli olanlara istisna tanınmış olup, bu üyeler gizli oylamalarda oylarını tayin edecekleri kişiler (meclis üyeleri veya belediye personeli) eliyle kullanabileceklerdir.

Divan seçimi gizli oyla yapılacaktır. Yönetmelikte gizli oylama; meclis üyelerinin oy pusulasına seçeceği kişi veya kişilerin adlarını ya da bir teklif hakkında kabul, çekimser veya ret yazıp, tanıtıcı hiçbir işaret koymadan sandığa atması olarak tanımlanmış olup, gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulalarının zarfla birlikte belediye başkanlığınca mühürlü şekilde düzenleneceği, oylama bittikten sonra kâtip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarfların

sayılacağı ve üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılacağı, oy pusulaları sayıldıktan sonra, başkanlık divanı tarafından sonuçların açıklanacağı, oylarda eşitlik halinde oylamanın bir defa daha tekrarlanacağı, yine eşitlik olursa meclis başkanınca kuraya başvurulacağı, kura çekiminin birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kâğıtların bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılacağı ve torbadan çekilen ismin kazanmış olacağı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 19 uncu maddesinde başkan vekilleri ve kâtip üye seçiminde fazladan isim yazılmış olması halinde oy pusulasının geçersiz sayılacağı düzenlendiğinden, meclis üyelerinin dikkatli hareket etmesinde yarar bulunmaktadır.

Kanunda meclis birinci ve ikinci başkan vekillerinin birer kişi, kâtip üyelerin ise en az iki kişi olacağı belirtilmektedir. Bu ifadeden kâtip üyelerin ikiden fazla olabileceği anlaşılmaktadır. Yönetmeliğin 19 uncu maddesinde ikisi yedek olmak üzere en az dört kâtip üyenin seçiminin yapılacağı düzenlenmiştir. Bu durumda belediye meclisince iki kâtip üye seçilecekse iki de yedek üye, ikiden fazla kâtip üye seçilecekse bu sayı kadar (örneğin 3+3) yedek üyenin belirlenmesi gerekecektir.

Meclisin ilk toplantısında yapılan gizli oylamada kâtip üyeler belirlendikten sonra geçici olarak kâtip üyeliğe davet edilmiş bulunan meclisin en genç iki üyesi yerlerini, seçilen kâtip üyelere bırakacaklar ve toplantıya seçilen kâtip üyeler devam edecektir.

Kanunun 19 uncu maddesi belediye meclisinin ilk toplantısında seçilecek başkanlık divanının iki yıl, iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanının ise mahalli idareler seçimine kadar görev yapacağını düzenlemiştir. Buna göre bir seçim döneminde iki kez başkanlık divanı seçimi yapılacaktır.

Başkanlık divanı üyeliğinde ölüm, istifa, meclis üyeliğinin düşmesi gibi durumlarda ise başkanlık divanı seçimi değil, sadece boşalan üye yerine yeni üye belirlemek üzere seçim yapılabilecektir. Seçim, üyeliğin boşalmasını takip eden ilk meclis toplantısında yapılacak ve seçilen divan üyesi, yerine seçildiği kişinin kalan süresini tamamlayacaktır.

Kanun ve Yönetmelik, başkanlık divanı seçiminin üç gün içinde sonuçlandırılmasını emretmektedir. Seçimin bu süre içinde sonuçlandırılmamasının müeyyidesi ne olacaktır? Yönetmeliğin 19 uncu maddesinde başkanlık divanı seçiminin bu süre içinde tamamlanmaması halinde 5393 sayılı Kanunun 30'uncu maddesi uyarınca işlem yapılacağı düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin (a) bendinde belediye meclisi kanunla kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştay kararıyla meclisin feshedileceği düzenlenmiştir.

Başkanlık divanı seçiminin sonuçlandırılma süresi ile Kanunun 20'nci maddesinde düzenlenen belediye meclisinin toplantı süresinin karıştırılmaması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, meclisin ilk toplantısında görüşülecek başka gündem maddeleri var ise belediye meclisinin ilk toplantısı beş gün devam edebilir. Ancak bu 5 günlük sürenin ilk 3 gününde başkanlık divanı seçiminin sonuçlandırılması gerekmektedir.

4- İHTİSAS KOMİSYONLARINA ÜYE SEÇİMİ

Bu konuda Birliğimiz internet sitesinde ayrı bir rehber yer almakta olup belediyelerimizin bu Rehberdeki açıklamalar ile hesaplamalardan yararlanabileceği değerlendirilmektedir.

5- ENCÜMENE ÜYE SEÇİMİ

Belediye encümeni aşağıdaki şekilde oluşturulacaktır.

ENCÜMEN	BELEDİYELER		
	Büyükşehir	İl ve nüfusu 100 bin üzeri	Nüfusu 100 binden az
Belediye Başkanı	1	1	1
Meclis Üyesi	5	3	2
Birim Amiri	5	3	2
TOPLAM	11	7	5

Yönetmeliğin 20 nci maddesi, encümen üye seçiminin, meclisin ilk toplantısında yapılacağını düzenlemektedir. Bu seçim, başkanlık divanı seçiminde olduğu gibi gizli oyla yapılacak, üyeler gelecek yılın aynı ayına kadar görev yapacaklardır.

Oy pusulalarına seçilecek üye sayısından fazla isim yazılması halinde oylar geçersiz olacak, oylarda eşitlik halinde ise ad çekmeye (kura) başvurulacaktır.

Encümen seçimi için nisbi çoğunluk¹ yeterli sayılacaktır.

6- FAALİYET RAPORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Kanunun 56 ncı maddesine göre hazırlanacak faaliyet raporunun meclisin nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulacağı düzenlendiğinden, seçimleri takiben yapılacak ilk meclis toplantısının (Nisan ayında yapılacak) kanunen belirlenmiş gündem maddelerinden biri de faaliyet raporunun görüşülmesi olacaktır.

31 Mart 2019'da yapılacak seçimlerde yönetim değişikliği yaşayacak belediyelerde önceki başkan tarafından hazırlanan faaliyet raporunun yeni başkan tarafından meclise sunulması gerekecektir.

Kanunun 19 uncu maddesinde faaliyet raporunun görüşüleceği meclis toplantısının meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılacağı düzenlenmektedir. Seçimleri takip eden ilk meclis toplantısının belediye başkanının başkanlığında yapılacağı ve faaliyet raporunun belediye başkanınca meclise sunulacağı dikkate alındığında, faaliyet raporunun sunumunu takiben belediye başkanının yerini meclis başkan vekiline bırakması gerekmektedir.

Kanunun 26 ncı maddesine göre meclisin bilgi edinme ve denetim yollarından biri olan faaliyet raporunu değerlendirme yetkisinin, yeterli görme veya yetersizlik kararı verme şeklinde kullanılması gerekmektedir. Meclis, faaliyet raporundaki açıklamaları yeterli görebileceği gibi yetersiz de bulabilir. Meclisin faaliyet raporunu yetersiz bulduğundan söz edilebilmesi için meclis üye tam sayısının $\frac{3}{4}$ nün yetersiz oyu kullanmasına bağlıdır. Bu halde yetersizlik kararı ile görüşmeleri kapsayan tutanak mülki amire gönderilecek, vali gerekçeli görüşüyle birlikte dosyayı Danıştay'a gönderecektir. Yetersizlik kararı Danıştay tarafından uygun görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşecektir.

Seçimler sonucu başkan değişikliği yaşayacak belediyelerde bir önceki başkanın faaliyet raporunun yetersiz bulunması halinde nasıl bir usul takip edileceği düzenlenmemiştir. Bu belediyelerde Kanunda yer alan prosedürün işletilmesi halinde dahi yetersizlik kararının hukuki

¹ Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 4 üncü maddesine göre **Nispi çoğunluk**: Aynı yöndeki oyların, diğer oy topluluklarından fazla olması durumudur.

bir sonucu olmayacaktır. Nitekim Danıştay'ın bir kararında² halen görevde olmayan belediye başkanı hakkında yetersizlik kararı verilmesinin olanaksız olduğu belirtilmektedir.

7- DENETİM RAPORUNUN MECLİSİN BİLGİSİNE SUNULMASI

İl, ilçe ve nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde seçimleri takiben yapılacak olan ilk meclis toplantısının kanunen belirlenmiş diğer bir konusu, denetim raporunun görüşülmesidir.

Kanunun 25 inci maddesine göre belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kurulan denetim komisyonunun çalışmalarını 45 işgünü içinde tamamlayacağı ve hazırlanan raporu Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı, raporda belirtilen ve konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulacağı düzenlenmiştir.

Kanundaki "komisyon çalışmasının 45 işgünü içinde tamamlanacağı ve raporun Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunulacağı" ibarelerinden, çalışmanın 45 günden daha kısa sürede bitirilerek örneğin Şubat ayında meclis başkanlığına sunulabileceği ve Mart ayındaki meclis toplantısında görüşülebileceği mümkün görünmektedir. Ancak Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 22 nci maddesinde raporun Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunulacağı belirtildikten sonra belediye başkanının **Nisan ayı meclis toplantısında** denetim raporunu okutmak suretiyle meclise bilgi vereceği düzenlendiğinden, denetim komisyonu çalışmasını daha önce tamamlayarak meclis başkanlığına sunmuş olsa bile bilgilendirmenin Nisan ayındaki meclis toplantısında yapılması gerekmektedir.

Seçimleri takiben yapılacak ilk toplantı Nisan ayına denk geldiğinden bir önceki yıl için hazırlanmış olan denetim komisyonu raporunun mecliste okunması suretiyle meclisin bilgilendirilmesi gerekecektir. Denetim komisyonu raporunun oylanması söz konusu olmayacaktır.

8- ÜYE OLUNAN MAHALLİ İDARE BİRLİĞİNE TEMSİLCİ SEÇİLMESİ

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 8 inci maddesinde doğal üyeler dışında birlik meclisinin birlik üyesi mahalli idare meclislerinin kendi üyeleri veya meclis üyeliğine seçilmeyi haiz kişiler arasından birlik tüzüğünde belirlenen sayıda (asıl ve yedek) ve gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşacağı, il özel idaresi, belediye ve köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclisi üyeliğinin de sona ereceği düzenlenmiştir.

Yargı kararlarında, birlik organlarına seçilenlerin görev süresinin yeni seçilen kişilere devredilinceye kadar devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

5355 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine göre mahalli idare birliklerinin meclisleri, seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanından itibaren bir ay içinde toplanacak ve bu tarihe kadar önceki üyelerin görevi devam edecektir. Bu nedenle belediye meclisinin ilk toplantısında, birlik meclisi üyeleri belirlenebileceği gibi bu seçim Birliğin toplantı davetini takiben de yapılabilecektir. Ancak bütün belediyelerin doğal üye olduğu Türkiye Belediyeler Birliği meclisi üyelerinin seçimi ayrı bir usule tabi olduğundan, bu konuda Birlik tarafından yapılacak bildirim beklenmesi uygun olacaktır.

² Danıştay 8. Dairesi, 13.6.1990 tarihli ve E.1990/929, K.1990/728 sayılı Karar.

9- YARARLANILAN KAYNAKLAR

GÜNGÖR H. 2013. Belediyenin Organları Meclis, Encümen, Başkan
MERCİMEK Z., Seçimlerden Sonraki İlk Meclis Toplantısı, İller ve Belediyeler Dergisi
5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
5393 sayılı Belediye Kanunu
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği